

κυβέρνησις τὸ μὲν πειράται νὰ τύχη τῆς πλήρους ἐπιψηφίσεως καὶ ἐπικυρώσεως τῆς μετὰ τῶν συμμάχων κρατῶν ἐμπορικῆς συνθήκης, τὸ δὲ νὰ πείσῃ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους ὅτι τὰ οἰκονομικὰ τῆς χώρας ἔχουσι καλῶς καὶ δὲν φέρουσι τὸν χαρακτῆρα, ὃν ἀποδίδουσιν αὐτοῖς οἱ τῆς κυβερνήσεως πολέμιοι. Σπουδαῖαι ὡσαύτως τυγχάνουσι καὶ αἱ διαδιδόμεναι φῆμαι περὶ συνεντεύξεως τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου, ἡ δ' ἐν τῇ φήμῃ ταύτῃ σπουδαιότης ἐγκείται οὐχὶ τόσον ἐν τῇ δικαιολογίᾳ τῆς συνεντεύξεως διὰ τοῦ πόθου τοῦ καισαρο-βασιλέως, ὅπως ἀνταποδώσῃ τὴν ἀπὸ ἐτῶν γενομένην ἐπίσκεψιν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας πρὸς αὐτόν, ὅσον ἐν τῷ ἐπιχειρήματι ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος Ἰωσήφ πειράται νὰ συνδιαλάβῃ τὸ Κυρινάλιον μετὰ τοῦ Βατικανοῦ. Τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ φαίνεται ἀδύνατον, παρὰ τὴν ἀνάμιξιν καὶ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὸ ρωμαϊκὸν ζήτημα, συνεπεία τῶν ἀδιαλλάκτων καὶ ἀσυμβιδάστων ὅλως ἀξιώσεων τῆς παπυσίνης καὶ τῶν περὶ τὸν βασιλέα Οὐμβέρτον, τούτων μὲν οὐδένα λόγον ἀνεχομένων περὶ τῆς πρωτενούσης αὐτῶν, ἐκείνης δὲ ἐμμενούσης εἰς τὸ πρὸ τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1870 καθεστὼς ἐν τῇ ἀθίκτῳ Ρώμῃ.

Ἐκ τῶν τοῦ Αἴμου κρατῶν ἡ Σερβία ἔχει τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Σκουπτίνης καὶ τὴν πρὸς τὴν Βουλγαρίαν διαφωνίαν συνεπεία τῶν ἀξιώσεων ταύτης πρὸς παράδοσιν τῶν ἐν Βελιγραδίῳ βουλγάρων προσφύγων, τῶν κατηγορουμένων ἐπὶ τῷ ὅτι πολλὰ τὰ κακὰ ἐξυφαίνουσι κατὰ τῶν περὶ τὸν πρίγκηπα Φερδινάνδον καὶ τὸν πρωθυπουργὸν αὐτοῦ Σταμπούλωφ. Τὸ παράδοξον ἐν παντὶ τούτῳ τῷ τελευταίῳ ζητήματι εἶναι ἡ πολιτεία τῆς Αὐστροουγγαρίας καὶ τῆς Ἰταλίας, αἵτινες ἀξιοῦσαι τὴν παράδοσιν τῶν κατηγορουμένων ταραξιῶν ἐπεμβαίνουν εἰς τὰ τοῦ σερβικοῦ βασιλείου, καίτοι ἐν τῷ ζητήματι τοῦ ἐκ Σοφίας ἐξωσθέντος γάλλου ὑπηκόου κ. Σαδούρν ὠρμῶντο ἐξ ἀντιθέτου ὅλως ἀρχῆς. Ἡ Ρουμανία προπαρασκευάζεται εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς ἐκλογάς, τὰς ἀρχομένας τῇ 1 Φεβρουαρίου, καὶ τὰς προκαλούσας μεγάλην καὶ σπουδαίαν κίνησιν, συνεπεία τῶν ἐνεργειῶν τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος, τοῦ ἐμμένοντος εἰς τὴν πατροπαράδοτον τῶν Βογιάρων πολιτικὴν, παρὰ τὰς προσπάθειάς τῶν ὑπερμάχων τῆς τριπλῆς συμμαχίας καὶ τὰς γενομένας φιλοφρονήσεις τῷ βασιλεῖ Καρόλῳ κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ παρουσίαν ἐν ταῖς πρωτενούσαις τῶν τριῶν συμμάχων κρατῶν. Ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσιν αἱ διεξαχθεῖσαι ἀναπληρωματικαὶ ἐκλογαί, ἀπολήξασαι ὑπὲρ τῆς συμπολιτεύσεως καὶ τέλος ἐν Τουρκίᾳ αἱ πρὸς διοργάνωσιν διαφόρων δημοσίων ἔργων προσπάθειαι.

ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ.

(Συνέχεια· ἴδε ἀριθμὸν 8).

Ε'.

ΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΤΟΥ ΤΡΕΒΙΖΑΝΟΥ.

Τὴν ἑορτὴν τῶν γάμων τοῦ Ἰβάν εἶχε ταραξεί ἐπεισόδιον, ὅπερ μικροῦ δεῖν ἐπέφερεν ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Ὁ ἀναγνώ-

στης ἐνθυμεῖται ὅτι ἡ ἐνετικὴ πολιτεία εἶχεν ἀποστείλει εἰς Μόσχαν κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1471 τὸν Ἰωάννην Μπατίσταν Τρεβιζάνον μετὰ τῆς διπλῆς ἐντολῆς νὰ ἐξακριβώσῃ ἐπιτοπίως τὴν ἀλήθειαν τῶν παραστάσεων τοῦ Γισλάρδου καὶ τοῦ Βόλπ καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Χρυσὴν Ὀρδὴν, ὅπως διαπραγματευθῇ πρὸς τὸν χάνην τῶν Τατάρων περὶ τοῦ πολέμου, ὁ διπλωμάτης δὲ οὗτος διαπιστοῖ ὅτι ὁ Βόλπ οὐδαμῶς ἐδικαίωσε τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Γερουσίας, ἅτε τὰ πατριωτικὰ αὐτοῦ αἰσθήματα ὑποτάσσων τῇ πρὸς τὸ κέρδος ἐπιθυμίᾳ, τῆς ταταρικῆς δὲ συμμαχίας μελλούσης νὰ πορίσῃ αὐτῷ μεγάλα προσωπικὰ κέρδη. Τῆς τοῦ μεγάλου πρίγκηπος ἐπεμβάσεως δυναμένης ν' ἀνατρέψῃ τοὺς πλεονεκτικούς ὑπολογισμούς αὐτοῦ, ἔδει νὰ διαφύγῃ αὐτὴν ἐκ παντὸς τρόπου· ὁ πονηρὸς λοιπὸν Ἰταλὸς περιεβλήθη διὰ μυστηρίου, παρέστησε δὲ τὸν Τρεβιζάνον ὡς τινα ἀνεψιὸν αὐτοῦ μεταβάλλοντα πρὸς διακανόνισιν οἰκογενειακῶν ὑποθέσεων· ἐπεθυλάσσετο νὰ συνοδεύσῃ αὐτῷ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν Χρυσὴν Ὀρδὴν, ἀλλὰ βραδύτερον, διότι ἔδει πρότερον ν' ἀπέλθῃ αὐθις εἰς Ἰταλίαν καὶ ὁδηγήσῃ εἰς Μόσχαν τὴν ἡγεμονόπαιδα Ζωήν. Ὁ Τρεβιζάνος μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ συμπατριώτου του περιέστη εἰς σκληρὰν ἀπομόνωσιν· ἀγνοῶν τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου, θεωρῶν ἑαυτὸν προδομένον ἢ ὡς ὄμηρον παραδομένον, ἐξεδήλωσε τοὺς φόβους αὐτοῦ πρὸς τοὺς κυρίους του, οἵτινες τόσῳ μᾶλλον συνεμερίσθησαν αὐτοῦ, ὅσῳ ὁ Βόλπ ἀντὶ προδεθῶν νὰ παρασχῇ σαφεῖς ἐξηγήσεις, διοδεύων τὴν Ἰταλίαν, ἐπιμελῶς ἀπέφυγε τὴν Βενετίαν. Ἡ Γερουσία ἐταράχθη μεγάλως, ἐγκαταλείπουσα δὲ τὰς πρὸς τοὺς Τατάρους διαπραγματεύσεις, τῇ 17/27 ἀπριλίου διέταξε τὸν γραμματέα αὐτῆς νὰ ἐπανακάμῃ οἴκαδε Οὗτος, νοσήσας, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπέλθῃ παραχρῆμα, μικροῦ δεῖν δὲ τὴν βραδύτητα ταύτην ἐξέτινε διὰ τῆς ζωῆς. Ἡ ἀποστολὴ ἐν τούτοις ἦν λεπτοτέρα καὶ κινδυνωδετέρα ἢ ὅτι ἐφαίνοντο ὑποπτεύοντες οἱ Ἑνετοί.

Καὶ ὄντως αἱ τῆς Μόσχας καὶ τῆς Χρυσῆς Ὀρδῆς σχέσεις, τεταμέναι ἀπὸ τινος, ἀπέβαινον ὀσμημέραι ἐχθρικώτεραι. Οἱ ῥῶσοι πρίγκηπες δὲν ἐπεδαψίλευον πλέον τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν εἰς Σαράνιον, προσφάτων νικῶν ἐμβαλλουσῶν μᾶλλον τὴν ἐλπίδα τελείας ἀποδείσεως τοῦ ταταρικοῦ ζυγοῦ. Τῷ 1472 ὁ χάνης, παροξυνθεὶς ὑπὸ τῶν ἀποτυχιῶν καὶ ὑποκινούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως Καζιμίρ, ἡγούμενος μεγάλης δυνάμεως, εἰσέβαλεν εἰς Ρωσίαν. Αἱ αἱματηρόταται συγκρούσεις ἐγένοντο ἐπὶ τὸν ὄχθον τοῦ Ὁκα, οἱ Τάταροι δὲ, στερηθέντες τῆς ἐπικουρίας τῶν Πολωνῶν, ἐπὶ τῆς ὁποίας πλειότερον τοῦ δέοντος εἶχον ἐρείσθῃ, κατετροπώθησαν καὶ εἰς ταχεῖαν ἐτράπησαν φυγὴν. Τῇ 13/23 αὐγούστου ὁ Ἰβάν ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν αὐτοῦ νικητῆς μὲν τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ μὴ περατώσας τὸν πόλεμον. Ἡ Χρυσὴ Ὀρδὴ δὲν ἀφωπλίζετο, ὁ χάνης δὲ παρέμενεν ἀδιάλλακτος τῆς Μόσχας πολέμιος. Ἡ πρὸς αὐτὸν λοιπὸν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ μεγάλου πρίγκηπος διαπραγματεύσεις ἐπὶ οἰφδιόποτε σκοπῷ ἦν ἐπιχειρησὶς παρακεκινδυνευμένη. Ὁ Τρεβιζάνος ὤφειλε νὰ δώσῃ λόγον, οὐδενὶ δὲ ἀπεκάλυπτε τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ. Ὁ Ἰβάν οὐδὲν ὑπώπτευεν, ὅτε ἀθυροστομία τις ἀπεκάλυψε τὰ πάντα.

Λήγοντος τοῦ ἔτους 1472, μόλις ἀφικόμενοι εἰς Μόσχαν μετὰ τῆς Σοφίας Παλαιολόγου οἱ Ἕλληνες καὶ Ἱταλοὶ τῆς συνοδείας αὐτῆς, ἐξεπλάγησαν λίαν ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ Τρεβιζάνου. Ἐπῆλθον ἔριδες καὶ συζητήσεις, νέοι δὲ ἐλθόντες κατήγγειλαν τὸν Ἑνετὸν παρὰ τῷ μεγάλῳ πρίγκηπιν. Ὁ Τρεβιζάνος, εἰπὼν αὐτῷ, ἀπεστάλῃ ὑπὸ τοῦ δόγου Νικολάου Τρόνου παρὰ τῷ χάνῃ τῆς Χρυσῆς Ὀρδῆς, ὅπως προσενέγκῃ αὐτῷ δῶρα καὶ ἐξεγείρῃ τοὺς Τατάρους εἰς πόλεμον. Τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Πῆρλιγγ μελετηθέντα ἔγγραφα τῆς Βενετίας καταμέμφονται ἐπὶ τούτῳ ἐνὸς μόνον ἀνδρός, ὑποδηλοῦσι δὲ καὶ τοὺς εἰς τὴν προδοσίαν ὠθήσαντας αὐτὸν λόγους. Ἡ Γένουα ἀντηγωνίζετο πάντοτε πρὸς τὴν Ἑνέτιαν, ὁ ἐπίσκοπος δὲ Ἀντώνιος Βονομβέρριος ἦν Γενουάτης· οὗτος λοιπὸν ἀπεκάλυψε τοῖς Ῥώσοις τὰ σχέδια τῶν Ἑνετῶν. Εὐχερῶς δύναται τις νὰ φαντασθῇ τὴν ἐκπληξιν καὶ ἀγανάκτησιν τοῦ Ἰβάν, ὅτε οὗτος ἔμαθεν ὅτι ξένος ἀπεσταλμένος, αὐτοῦ οὐδὲν γινώσκοντος, συνεκοινώνει τῷ θανασίμῳ αὐτοῦ ἐχθρῷ. Δὲν ἦτο τοῦτο κατάχρησις τῆς φιλοξενίας, ἀθέτησις τοῦ διεθνoῦς δικαίου, πρόκλησις ἀντιποίνων; Ἡ διαταχθεῖσα ἀνάκρισις διεπίστωσεν ἐν πάσῃ τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἀποκαλύψεων, γνωρίσασα ἐπὶ πλέον τῷ μεγάλῳ πρίγκηπιν ὅτι ὁ Βόλπ, μεμνημένος τὰ κ-

νήματα ταῦτα, προϋτίθετο νὰ ὀδηγήσῃ κρύφα τὸν Τρεβιζάνον παρὰ τῇ Ὁρδίῃ. Ἡ μυστηριώδης αὕτη πολιτεία, ὑποπτος κατὰ πάντα, ἐξήγειρε τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Ἰδάν, ὃς τὸν μὲν Βῶλπ ἐξώρισεν εἰς Κολόμναν, διατάξας αὐστηρὰν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἐπιτήρησιν καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς διαπραγνὴν παραδούς, εἰς δικαστήριον δὲ παρέδωκε τὸν Τρεβιζάνον, καταδικασθέντα εἰς θάνατον, μόλις δὲ σωθέντα τῇ μεσολαβήσει τοῦ Βονουμβρίου καὶ ἄλλων ξένων. Ὁ μέγας πρίγκηψ, καμψθεὶς ὑπὸ τῶν παραστάσεων τούτων, συγκατετέθη νὰ ἐρωτήσῃ τὸν δόγην, μεταξὺ δὲ ὁ Τρεβιζάνος σιδηροδέσμιος παρεδόθη εἰς τὴν φρουρῶσιν τοῦ Νικίτα Βεκλεμίχεφ.

Οὕτως ὁ Ἰδάν ἀπνύθηνε πρὸς τὴν Γερουσίαν διαλλακτικὴν μὲν καὶ φιλοφρονητικὴν, ἀλλὰ πλήρη εἰλικρινείας ἐπιστολῇ. Καθ' ὅσον δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὴν ἀπαντήσεως τῆς ἐνετικῆς πολιτείας, αὐτοῦ τοῦ κειμένου ἀπολογούμενου, ὁ Τρεβιζάνος κατηγορεῖτο ἐπὶ λαθραίαις σχέσεσι πρὸς τοὺς Τατάρους, τοῦ φακέλλου δὲ κομιστῆς ἐγένετο αὐτὸς ὁ Ἀντώνιος Γισλάρδης, πρῶτος ὑποκινήσας τὸ μέγα τοῦτο ζήτημα ἐν Βενετίᾳ, ἀλλ' οὐδὲν διακινδυνεύσας ἐν τῇ Κρεμλίνῳ, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην αὐτόθι παρασχὼν ὑπόνοιαν. Ἡ Γερουσία δὲν ἐβράδυνε νὰ διῇ ὅτι τὸ ἐπεισόδιον τῆς Μόσχας ἀπῆται δοβαρὰν μελέτην καὶ διακρίβωσιν, ἔλαβε δὲ τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας παρὰ τῶν ἐν ταῖς ἀπωτάταις ἐκείναις χώραις διατριψάντων Ἰταλῶν. Ὁ Γισλάρδης μετὰ τὰς ἐκδρομὰς αὐτοῦ εἰς Ρώμην καὶ Νεάπολιν ἐξητάσθη αὐθις, οἱ ἡγέται δὲ τοῦ συμβουλίου τῶν δέκα, ἐντεταλμένοι ὑπὸ τῶν πρεσβειῶν τῆς Ἀνατολῆς, δὲν ὠκνησαν νὰ διαπραγματευθῶσι πρὸς αὐτόν. Οὗτος, ἴσα τῷ θεῷ αὐτοῦ ραδιοῦργος, ἐγίνωσκε νὰ ἐπωφελεῖται ἐκ τῆς εὐκαιρίας. ἦν παρῆχον αὐτῷ αἱ μακραὶ τῆς Γερουσίας συζητήσεις, μεταβὰς δὲ παρὰ τῷ πάπᾳ, εἶχεν εἰπεῖ αὐτῷ ὅτι οἱ Ρῶσοι ἐπιθυμοῦσι δῆθεν ζωηρῶς ὅπως ἀναγνωρίσῃ αὐτὸν ὡς ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰδοχον τοῦ ἁγίου Πέτρου, πρῶγμα, ὅπερ παρέσχεν αὐτῷ σπουδαίας ποντιφικὰς ἀποστολὰς παρὰ Ἰδάν τῷ Γ', καθ' ἃ αὐτὸς ὁ Σίξτος Δ' δηλοῖ ἐν τῇ ἀπὸ 1 νοεμβρίου 1473 ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Νυρεμβέργης.

Οἱ Ἑνετοὶ μετὰ τῆς ὀξείας ἐκείνης ἐπιμονῆς, μεθ' ἧς ἐπεδίωκον τοὺς σκοποὺς αὐτῶν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ταταρικῆς συμμαχίας, δὲν ἤθελον ν' ἀπολίπωσι τοὺς μαχίμους τούτους ἐπικούρους, ἢ συνεννόησιν δὲ τὸς μᾶλλον εὐχερὲς ἐφαίνετο, ὅσῳ ὁ Γισλάρδης ἦν ἐτοιμος αὐτὸς νὰ προβῇ εἰς τὰ ἀναγκαῖα διαδήματα. Σχετικῶς πρὸς τὸν Τρεβιζάνον, ἡ Γερουσία ἀπεφάσισε νὰ γράψῃ πρὸς τὸν μέγαν πρίγκηπα, ὅπως ἀπαλλάξῃ τὸν δύστηνον γραμματέα, τύχη χάριτος ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀδείας ὅπως μετὰ τοῦ Γισλάρδου μεταβῇ παρὰ τῷ χάνῃ τῶν Τατάρων. Αἱ ἀποφάσεις αὗται ἐληφθῆσαν τῇ 8/20 νοεμβρίου 1473 διὰ μεγίστης πλειονοψηφίας. Προτεινομεν, ἔλεγον οἱ γερουσιασταί, νὰ γραφῇ πρὸς τὸν «δοῦκα τῆς Μόσχας» καὶ δηλωθῇ αὐτῷ ὅτι ἡ τοῦ Τρεβιζάνου ἀποστολὴ ἐσκόπει μᾶλλον ν' ἀπομακρύνῃ τῆς Ρωσίας τοὺς Τατάρους, νὰ στρέψῃ αὐτοὺς πρὸς τὸν Εὐξεινον καὶ τὴν Βλαχίαν· εἰδικώτερον δὲ διετύπουν τὰ διὰ τοῦ προσφάτου συνοικεσίου περιερχόμενα δῆθεν εἰς τὴν Ρωσίαν δικαιώματα. Ὑπὲρ τοῦ Βῶλπ οὐδὲ λέξις.

Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἀποφάσεων τούτων, ὁ Γισλάρδης ἐπανελάβε τὴν εἰς τὴν Μόσχαν ἄγουςαν, φέρων ἄφθονα δῶρα τῷ μεγάλῳ πρίγκηπιν καὶ τῷ χάνῃ, συστατήριον ὑπὲρ τῶν Ρώσων, οἵτινες θὰ μετέβαινον εἰς Βενετίαν, ἐπιστολὴν τῆς δημοκρατίας πρὸς τὸν Ἰδάν, ἐτέραν πρὸς τὸν Τρεβιζάνον μετὰ ἐγκλειστοῦ ἀντιγράφου τῆς προηγουμένης καὶ τελείαν πληρεξουσιότητα, ὅπως διαπραγματευθῇ πρὸς τὴν Χρυστὴν Ὁρδίην. Ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων ὁ κ. Πήρλιγγ ἀνεῦρε μόνον τὰς ἀπὸ 4 δεκεμβρίου 1473 δύο ἐπιστολάς, τὰς ἀπευθυνόμενας πρὸς τὸν Ἰδάν καὶ τὸν Τρεβιζάνον, ἐν τῇ πρώτῃ δὲ ἡ ἐνετικὴ πολιτεία ἀφθόνους παρέχει τῷ μεγάλῳ πρίγκηπιν τοὺς ἐπαίνους, τὰς περὶ εἰλικρινεστάτης φιλίας διαβεβαιώσεις καὶ τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἐπιεικείᾳ αὐτοῦ πρὸς τὸν νομιζόμενον ἐνοχον. «Τάσσομέν σε ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ἡμετέρων φίλων, λέγουσιν οἱ Ἑνετοὶ πρὸς τὸν Ἰδάν, καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ σε τιμῶμεν ἀναλόγως». Πρὸς δικαιολόγησιν τοῦ ὑπόπτου γραμματέως ἥρκει ἡ ἀπλὴ καὶ καθαρὰ ἀποκάλυψις τῆς ἀληθείας, ὅπερ ἄλλως τε ἐπέτρεπε κολακευτικούς ὑπανιγμούς περὶ τῶν ἀπὸ τοῦ συνοικεσίου τῆς Σοφίας ἀπορροευσθῶν ἐλπίδων. Τούτων

οὕτως ἐχόντων, ἡ Βενετία νομίζει ὅτι ἐπιτρέπεται αὐτῇ νὰ ἀιτησθῇ τὴν ἀποστολὴν τῶν πρακτόρων αὐτῆς παρὰ τῷ χάνῃ. Οὐδὲν, λέγει, οὐδὲν δύναται νὰ ἡ ἀρεστότερον τούτου παρὰ τῷ παντοδυνάμῳ Θεῷ, οὐδὲν εὐκλεέστερον τῷ πρίγκηπιν τῆς Μόσχας, οὐδὲν εὐαρεστότερον τοῖς ἀρίστοις αὐτοῦ φίλοις, τοῖς Ἑνετοῖς. Ἐν περιπτώσει ἀπροόπτου κωλύματος ὁ Τρεβιζάνος τοῦλάχιστον ἀποδοθῆναι τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ τῇ ἐλευθερίᾳ. Ἐν τούτοις ἡ Γερουσία, τολμηρῶς αἰσιοδοχοῦσα περὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν διαπραγματεύσεων τούτων, παρέχει τῷ γραμματεῖ αὐτῆς τὰς ἀναγκαίας περὶ τῆς παρὰ τῷ χάνῃ ἀποστολῆς ὁδηγίας, ἐνταῦθα δὲ ἡ γλῶσσα τῶν γερουσιαστῶν ἀποβαίνει ἐκτάκτως θερμὴ, ἅτε προκειμένου νὰ μεταδοθῇ ἄλλοις φιλοπόλεμος ὁρμή, δυναμένη νὰ ὑπηρετήσῃ τὰ συμφέροντα τῆς Βενετίας.

Ὁ Ἀντώνιος Γισλάρδης ἀπῆλθε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Παύλου Ὀνιδίου, μεταβαίνοντος εἰς Περσίαν, ὅπως διατηρήσῃ τὸν Οὐζοῦν Χαδάν ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ, τοῦ πολωνοῦ ἱστορικοῦ Δλοῦγοτς δὲ ἰσχυροζομένου ὅτι εἶχε καὶ παπικὴν ἐντολὴν παρὰ τῷ Ἰδάν, ἐχωρίσθησαν δὲ ἐν Κρακοβίᾳ κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1474.

Ἐν Μόσχᾳ ὁ τῆς Ἑνετίας ἀπεσταλμένος ἐπέτυχε πληρέστατα, τυχὼν ὑπὲρ τοῦ ὁμοεθνοῦς αὐτοῦ παντός ὅτι ἡ Γερουσία ἐπεθύμει. Ὁ Τρεβιζάνος, ἀπαλλαγείς τῶν δεσμῶν καὶ ἀποκατασταθείς εἰς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ἔλαβεν ἐπὶ πλέον καὶ ὁδὸν ἐδομῆκοντα ρουβλίων, κατὰ ἰούλιον δὲ τοῦ 1474 ἀπῆλθεν εἰς τὴν Χρυστὴν Ὁρδίην μετὰ τοῦ διακόνου Δημητρίου Λαζαρέφ καὶ ἐνὸς ἀπεσταλμένου τοῦ χάνου, ἐπανερχομένου εἰς Σεργίον.

Κατὰ τὰς ρωσικὰς πηγὰς, ὁ Λαζαρέφ ἐπανεκάμψεν εἰς Μόσχαν ἀγγέλλων ὅτι ὁ Τρεβιζάνος δὲν κατόρθωσε τὴν διομολόγησιν τῆς μελετωμένης συμμαχίας, ἀλλ' αἱ πληροφορίες αὗται βραδύτερον μόνον ἐμελλόν νὰ κυρωθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπῆρχον ἐλπίδες.

Καὶ ὅντως, τῷ 1476 ὁ Τρεβιζάνος ἐπανεκάμψεν εἰς Βενετίαν συνοδευόμενος ὑπὸ δύο τατάρων πρεσβευτῶν, τοῦ Ταχίρ, πεμφθέντος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Χάνου, καὶ τοῦ Βροννάχου Βαθίρ, μεταδόντος ἐκ μέρους τοῦ Ταμίρ, εὐνοουμένου τοῦ χάνου στρατηγοῦ. Οἱ τάταροι οὗτοι διπλωμάται προέτειναν τοῖς Ἑνετοῖς νὰ ὦσιν οἱ φίλοι τῶν φίλων καὶ οἱ ἐχθροὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ἔλεγον ὅτι εἶναι ἐτοιμοὶ πρὸς στρατείαν καὶ ἀπῆλθον κατὰ τὸ προσφιλὲς τοῖς ἔθνεσι τούτοις ἔθος δῶρα εἰς κομμάτια, στολὰς καὶ πρὸ πάντων εἰς στίλβοντα χρυσόν. Ἡ Γερουσία, γινώσκουσα ν' ἀποτρέπῃ τὰς ἀποτυχίας διὰ γενναιοδορίων, ἐδέξατο μετὰ χαρᾶς τὰς προτάσεις τῶν Τατάρων, τῇ 30/10 μαΐου τοῦ 1476 δὲ ἐνέψισε πᾶσιν δισχίλιον περίπου δουκάτων πρὸς τὸν σκοπὸν τούτων. Πρὸς τούτοις ταχυδρόμος ἀπῆλθε πρὸς τὸν χάνην, προαγγέλλων αὐτῷ ὅτι οἱ πρεσβεῦται αὐτοῦ θὰ ἐκόμζον αὐτῷ εὐνοϊκὰς ἀπαντήσεις.

Οὕτως ἡ δημοκρατία ἐπανελάμβανε τὰς πρὸς τὴν Χρυστὴν Ὁρδίην διαπραγματεύσεις, αἵτινες παρὰ μικρὸν τῶς ἀπετύγχανον· ἀλλὰ νῦν τὸ κέντρον τῆς ἐνεργείας ἀπὸ τῆς Μόσχας μετετέθη εἰς Πολωνίαν. Ὁ βασιλεὺς Καζίμιρ ὁ Δ' εἶχε δευχθῇ μέχρις ἐκείνου εὐμενέστατος· δὲν ἦτο πιθανώτατον ὅτι καθολικὸς ἡγεμὼν θὰ πυνόει τοιοῦτο σχέδιον; Μεσοῦντος τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1476 ὁ Τρεβιζάνος διετάχθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς μεμακρυσμένας αὐτοῦ ἀποστολάς. Ὁφείλει νὰ συνοδεύσῃ τοὺς πρέσβεις τῶν Τατάρων διὰ τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Λιθουανίας, νὰ ἐπιστῇ δ' εἴτα ἐν Βίλνᾳ, ὅπως συνδυάσῃ τὰ περαιτέρω ληφθησόμενα μέτρα. Ὁ δόγης Μανδραγίνος, περιμνῶν ὅπως μὴ ἐκφοβήσῃ τὸν Καζίμιρ, ἐνετέλλετο τῷ ἀπεσταλμένῳ αὐτοῦ ἵνα ἐπὶ τούτου ἰδίᾳ τοῦ σημείου ἐνδιατρίψῃ, ὅτι οἱ Τάταροι οὐδέποτε θὰ ἐγγίδωσιν οὔτε τὴν Πολωνίαν, οὔτε τὴν Λιθουανίαν, ὅτι δὲ τὰ ἄτακτα στίψῃ αὐτῶν θὰ προβῶσι δι' ἄλλης ὁδοῦ.

Ἄλλ' ἡ πρόνοια αὕτη ἀπέβη ἀνωφελής, διότι ἐνῶ ὁ Τρεβιζάνος κατὰ τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ ἤρχετο τῶν σχεδίων αὐτοῦ ἐν Πολωνίᾳ, ἀπεσταλμένος τοῦ βασιλέως Καζίμιρ ἠνάγκαζε τὴν Γερουσίαν τῆς Βενετίας ν' ἀποστῇ τῆς ταταρικῆς συμμαχίας. Ὁ πολωνὸς οὗτος ἀντιπρόσωπος ἦν ὁ Φίλιππος Βονακόρδης, γνωστότερος ὑπὸ τὸ ὄνομα Καλλιμάχου τοῦ Ἑμπειρικοῦ, ὁ ἀρχαῖος φίλος τοῦ Πομπωνίου Λαίτου, εἰς δὲ τῶν κορυφαίων τῆς ρωμαϊκῆς ἀκαδημίας τῶν ἀνθρωπιστῶν. Σοβαρῶς ἐνοχοποιηθεὶς ἐν τῇ κατὰ τοῦ πάπα τῷ 1468 συνωμοσίᾳ, ἀποδράς τῆς φυλακῆς, ἐν ᾗ εἶχε ρίψῃ αὐτὸν Παῦλος ὁ Β', ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν ἐπλανήθη εἰς ξένας χώρας, ἔτυχεν ἐπὶ τέλους λαμπρὰς ὑποδοχῆς ἐν τῇ αὐτῇ Καζίμιρ τοῦ Δ', ὃς ἐπέτρεψεν αὐτῷ

τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων αὐτοῦ καὶ ἐχρῆσται αὐτῷ εἰς διπλωματικὰς ἀποστολάς. Τῷ 1477 ἀποσταλεῖς πρὸς Σίξτον τὸν Δ' ὁ συγχωρηθεὶς προγεγραμμένος, ἐπέστη ἐν Βενετίᾳ, ὅπως ἐκθέσῃ τὰς ἰδέας τοῦ κυρίου αὐτοῦ περὶ τῆς ταταρικῆς συμμαχίας, ἣν εἰκόνισε διὰ τῶν ζωφερωτάτων χρωμάτων. Τρεῖς ὁ εὐγλωττος ἀνθρωπιστὴς ἐξήγειρε τὰ πολλὰ ἄτοπα τῆς συμμαχίας ταύτης, τρεῖς δὲ παρεσχέθη αὐτῷ ἡ διαβεβαίωσις ὅτι οἱ Τάταροι ἐπ' οὐδεμιᾷ περιπτώσει θὰ διήρχοντο τὰ μεθόρια τῆς Πολωνίας. Ἐν τούτοις ἡ Γερουσία τῆς Ἑνετίας, ἵνα μὴ ἐπιμεῖνῃ ἀντιφρονούσα πρὸς φίλην δύναμιν, συγκατετέθη νὰ διατρέψῃ, τῇ δὲ 8/18 μαρτίου τοῦ 1477 ὁ Τρεβιζάνος ἀνεκλήθη. Ἀνάλογοι διαπραγματεύσεις ἐπανεληφθῆσαν βραδύτερον, ἀλλ' εἰς οὐδὲν πρακτικὸν ἀποτέλεσμα κατέληξαν.

Τὰ ἴχνη τοῦ Τρεβιζάνου ἐξαφανίζονται ἀπὸ τῆς ἐκ Πολωνίας ἀναχωρήσεως αὐτοῦ, τούτου μόνον γνωστοῦ ὄντος, ὅτι ὁ Ἰβάν διετέλει ὢν πάντοτε σφόδρα κατ' αὐτοῦ ὀργισμένος, ὥς τοῦτο διηκριβώσεν ὁ Κονταρίνης, ὅτε κατὰ τύχην ἀφίκετο εἰς Μόσχαν. Ὁ διάσημος οὗτος πατρίκιος, περιβεβλημένος τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ὁμοεθνῶν αὐτοῦ, εἶχεν ἀποσταλῆ εἰς Περσίαν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, καθ' ὃ καὶ ὁ Παῦλος Ὀνιδένης, ἀλλὰ μετὰ σπουδαιότερας παρὰ τῷ Οὐζοῖν Χασάν ἐντολῆς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οὕτω μακρὰ ἐκδρομὴ ἦν τραχεῖα δοκιμασία· ὁ Ἀμβρόσιος Κονταρίνης παρεσκευάσθη ὥς ἐπὶ θανάτῳ· ἐξωμολογήθη, μετέλαβε τῶν ἀρχάντων μυστηρίων, εἴτα δέ, συνοδευόμενος ὑπὸ ἐφημερίου, ὃς ἐχρησίμευεν αὐτῷ ὥς γραμματεὺς, ὑπὸ διερμηνέως καὶ δύο ὑπηρετῶν, ἐπελάβετο θαρραλέως τῆς ὁδοῦ. Αἱ στερήσεις, οἱ πόνοι καὶ οἱ κίνδυνοι δὲν ἔλειψαν. Οἱ ὁδοιποροὶ διὰ τῆς Γερμανίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Μικρᾶς Ρωσίας καὶ τῆς Ταταρίας ἀφίκοντο εἰς Καφφᾶν, διέπλευσαν τὸν Εὐξείνιον διὰ πλοίου καὶ ἔφιπποι ἐπανελάβον τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Μιγγρελίας, τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Ἀρμενίας μέχρι τῆς Περσίας ἐν Ταυρίδι καὶ περαιτέρω. Ὁ Κονταρίνης, περάνας τὰς πρὸς τὸν Οὐζοῖν Χασάν διαπραγματεύσεις, ἐπανελάβε τὴν αὐτὴν ὁδόν, ἐπανακάμπτων εἰς Ἰταλίαν· ἀλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἀμνηστία αὐτοῦ, ὅτε ἐν Ποτίφ ἔμαθε τὴν μεταβολὴν, τὴν ἐπιγενόμενὴν ἐν Καφφᾷ, ἀκμαία τέως ἀποικία τῶν Γενουατῶν! Τὸ διαγεγραμμένον ὁρομολόγιον αὐτοῦ ἀπέβαινεν ἐφεξῆς ἀνεφάρμοστον· ἐδέσπε ν' ἀναστρέψῃ, ἐν τῇ ἀμνηστίᾳ δὲ αὐτοῦ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ μακρὰν λοξοδρομίαν μέχρι Μόσχας, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Μάρκου Ρώδου, ἀπεσταλμένου Ρώδου, μετ' οὗ συνηντήθη ἐν Ταυρίδι. Συνδιέπλευσαν τὴν Κασπίαν, «τὴν μεγάλην ταύτην τῆς Ἀσιατικῆς Σαρματίας ἔρημον», τῇ δὲ 16/26 Σεπτεμβρίου 1476 ἀφίκοντο αἰδίως εἰς Μόσχαν διὰ Ριαζάν καὶ Κολόμνας.

Ἐν τῷ Κρεμλίνῳ ὁ τῆς Βενετίας πρεσβευτὴς ἐγένετο δεκτός, ἂν μὴ μετὰ τιμῶν, τοῦλάχιστον μετὰ τῶν εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ἀρμοζουσῶν περιποιήσεων. Ὅπως πότ' ἂν ἦ, ἀπὸ τῆς πρώτης ἦδη ἀκροάσεως, ἐνῶ αὐτὸς συγκεχυμένος νύχαριστεῖ τῷ μεγάλῳ πρίγκιπιν, οὗτος διέκοψεν αὐτὸν ἀποτόμως καὶ, μεταβάλλων ὕψος, ἐξέφρασε πικρὰς κατὰ τοῦ Τρεβιζάνου μομφάς. Μετὰ τινὰς ἡμέρας οἱ Βογῆροι ἐπανήλθον εἰς τὸ αὐτὸ ζήτημα καὶ ἐπανελάβον τοὺς αὐτοὺς λόγους. Ὁ Κονταρίνης οὐδὲν λέγει πλεῖστον ἐν τῇ ἐξιστορήσει τῆς ἐκδρομῆς αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ κ. Πήρλιγγ εἰκάζει ὥδε τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἰβάν. «Οἱ Πολωνοί, λέγει, ἐξέπεμπον ἐνίοτε τοὺς Τατάρους κατὰ τῆς Μόσχας καὶ διὰ χρυσοῦ ἐπλήρονον τὰς αἱματηρὰς αὐτῶν ἐκδρομὰς· ὁ μέγας πρίγκιψ θὰ ἔμαθεν ὅτι ὁ Τρεβιζάνος ἐξηκολούθει ἐν Πολωνίᾳ τὰς πρὸς τὴν Ὀρδὴν διαπραγματεύσεις, ἡ περίστασις δὲ αὕτη, ἐξεγείρουσα τὰς ἀρχαίας ὑπονοίας, κατ' ἀνάγκην ἐπεκύρου αὐτὰς ἰσχυρῶς».

Ἐν τούτοις οὔτε ἡ δημοκρατία, οὔτε ὁ ἐν Μόσχᾳ ἀποτυχὼν ἀντιπρόσωπος αὐτῆς ἤσθοντο τὸ βάρος τῶν ἀδασίων ἄλλως ὑποφινῶν τούτων τοῦ Ἰβάν. Τῷ Κονταρίνῳ παρεσχέθη πᾶσα εὐκολία εἰς ἀπότισιν τῶν χρεῶν, ἅτινα εἶχε διομολογήσει καθ' ὁδόν, δῶρα δ' ἐπεδαψιλεύθησαν αὐτῷ, τυχόντι καὶ ἀκροάσεως παρὰ τῇ Σοφίᾳ Παλαιολόγου, ἥτις φιλοφρονητικώτατα πρὸς αὐτὸν προσπνέχθη. Κατὰ τὸ ἀποχαιρετητήριον δείπνον ὁ Ἰβάν, εὐπροσηγόροτος παρὰ τὸ σύννηδες, συνδιελέξατο ἐπὶ μακρόν μετὰ τοῦ ξένου αὐτοῦ, ἐπέδειξεν αὐτῷ τὰς χρυσοποικιλτοὺς ἐκ σίμωρος μνηλωτὰς αὐτοῦ καὶ τὴν εὐμένειαν ἐλεξέτεινε μέχρι τούτου, ὥστε ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν δυσχεροῦς διατυπώσεως. Περὶ τὸ τέλος διηλαθὴ τοῦ δείπνου προσδιενεγκαν τῷ κεκλημένῳ, ἐμπεπλησμένῳ

ἥδη σιτίων καὶ ποτῶν, πελώριον ἀργυροῦν ποτήριον πλήρες ὑδρομέλιτος. Ἡ ἐθιμοτυπία ἀπῆται ἵνα ἀμυστὶ ἐκκενώσῃ αὐτὸ εἰς ὑγίειαν τοῦ ξενίζοντος αὐτόν. Τοῦ Βενετοῦ μόλις κατορθώσαντος νὰ ἐκπῇ τὸ τέταρτον, ὁ Ἰβάν ἐχαρίσατο αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ λοιποῦ καὶ ἐδωρήσατο τὸ ποτήριον.

Ἡ τῷ Κονταρίνῳ γενομένη εὐμενὴς δεξίωσις ἀπέβη κατὰ τοῦτο τοῦλάχιστον ἐπωφελὴς, ὅτι ἐνεθάρρυνε καὶ ἄλλους ὁμοεθνεῖς αὐτοῦ νὰ ὀδεύσωσι πρὸς Βορρᾶν, τῆς Μόσχας ἄλλως τε κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἀποδείσεως τοῦ μογγολικοῦ ζυγοῦ καὶ τῆς συντελέσεως τῆς χωρογραφικῆς αὐτῆς ἐνόητος αἰθανομένης τὴν ἀνάγκην, τῆς πρὸς τὴν ἀναγεννωμένην Δύσιν προσεγγίσεως. Πράγματι δὲ διὰ τῶν πανταχόθεν ἀδραῖς δαπάναις τῇ παρορμίδει τῆς ἑλληνίδος ἡγεμονίδος κληθέντων ξένων ἡ πρώτη ἀκτὶς τῆς Ἀναγεννήσεως εἰσέδυσεν εἰς τὴν «ἀγίαν Ρωσίαν», περὶ τούτων δὲ θὰ λαλήσωμεν ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ.

(Ἀκολουθεῖ).

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Στατιστικὴ τοῦ πολέμου.—Ἡ περίεργος πάντοτε στατιστικὴ ὑπελόγησεν ὅτι ἡ ἑταιρία Λίγημπιγκ κατὰ τὸ ἀπὸ 26 περὶπου ἑτῶν διάστημα τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς ἔσφαξεν ἐν Φράνκ-Σάντος, τῇ πόλει ταύτῃ τῆς Οὐρουγουάης, ἐν ἣ εὐρηγνται τὰ ἐργοστάσια αὐτῆς, πλείονας βόας παρ' ὅσους ὁ πόλεμος προέσφην εἰς Ἀδὴν ἄνδρας ἐν Εὐρώπῃ ἀπὸ τοῦ 1789 μέχρι τοῦ 1889. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν φονευθέντων ὑπολογίζεται εἰς ἑκατομμύριον ἐνὼ κατὰ τὸ διάστημα μίξ μόνον εἰκοσιπενταετίας ἡ ἑταιρία Λίγημπιγκ ἔσφαξεν ἐν Φράνκ-Σάντος πολλῶν μείζονα ἀριθμὸν βοῶν.

Οἱ στατιστικολόγοι ὑπολογίζουν πρὸς τούτοις ὅτι πᾶς ἀνὴρ πέπτων ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, στοιχίζει εἰς τὸ κράτος τοῦλάχιστον 200,000 φρ. διότι, λέγουσι, τοῦ σκοποῦ τοῦ πολέμου ὄντος τοῦ φονεύειν, ὁ προὑπολογισμὸς στρατοῦ τινος, τὸ ὕλικόν αὐτοῦ, τὰ ἄπειρα ποσά, ἅτινα δαπανῶνται ἐν Εὐρώπῃ διὰ τοῦ μονίμου στρατοῦς, κατατείνουσιν ἐπὶ τέλους εἰς οὐδὲν ἄλλο ἢ εἰς τὸν φόνον ἀριθμοῦ τινος ἀνδρῶν. Ἡ πρὸς θανάτωσιν ἀνδρός τινος ἀναγκαῖα δαπάνη δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὰς περισσοτέρας ἢ ὀλιγωτέρας λίτρας πυρίτιδος καὶ σφαιρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ τί στοιχίζει εἰς τὸν λαὸν ἡ τῶν στρατῶν διατήρησις δέον νὰ προστεθῇ εἰς τὸν λογαριασμόν.

Πρέπει λοιπὸν ἄρα γε νὰ θεωρήσωμεν ὡς ματαίας τὰς σπουδαίας δαπάναις, ὥστε ἀπαιτεῖ ὁ θάνατος ἀνδρός τινος ἐν τῷ πεδίῳ τῶν μαχῶν ἢ δέον μᾶλλον νὰ φωνήσωμεν μετὰ τοῦ Βοαλώ, ἐν τῇ σατύρᾳ ἣν ἀφιέρωσε τῷ ἀββῆ Μορέλ, διδάκτορι τῆς Σορβόνης :

«Τὸ ἀνοητότερον ζῶον, κατὰ τὴν γνώμην μου, εἶναι ὁ ἄνθρωπος!»

Τὶ στοιχίζουν οἱ στρατοί.—Γερμανοὶ τινες σπουδαιολόγοι φαντασιώδεις ἐθεώρησαν τὰς αἰσθησιν ἐμποησάσας εἰδήσεις, καθ' ἃς Γουλιέλμος ὁ Β' θὰ ἐλάμβανε τὴν πρωτοβουλίαν προτάσεως ἀφοπλισμοῦ. Οὐδέποτε κατ' αὐτοὺς τοιαύτη ἰδέα ἐκυφορήθη ἐν τῷ πολυφρόντιδι πνεύματι τοῦ νεαροῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Κατὰ τινὰ παροιμίαν ὅμως, δὲν ὑπάρχει καπνὶς ἄνευ πυρός· σήμερον δὲ φαίνεται ὅτι ὁλόκληρον τοῦτο τὸ ζήτημα τοῦ ἀφοπλισμοῦ σοβαρὰν ἔχει ἀφορμὴν. Ἡ ὑπὲρ τοῦ ἀφοπλισμοῦ ἐκστρατεία ἀφορᾷ κυρίως εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἀποσκοπεῖ εἰς τὸ ν' ἀποδώσῃ αὐτῇ πᾶσαν τὴν εὐθύνην ἐπὶ τῇ δυσἀρεστῇ καὶ ἀνησυχητικῇ καταστάσει, ἣν ἡ Εὐρώπη διέρχεται, καταπιέζουσα τοὺς φορολογουμένους ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐξοπλισμῶν. Βαθυτάτην ἐνεποίησεν ἐντόπως τῷ τῆς Γερμανίας αὐτοκράτορι ἡ ἀνάγκη τοῦ ἔργου «Περὶ τῶν ἐσόδων καὶ δαπανῶν τῶν ἐπὶ μεγάλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ 1882 μέχρι τοῦ 1888», ὅπερ ἀνεκοινώσατο αὐτῷ ὁ λόρδος Σαλισβουρτζ. Τὸ ἔργον τοῦτο, ἐμπιστευτικὸν ὑπόμνημα, προέρχεται ἐκ τοῦ καλῆμου τοῦ κ. Δαίριγκ, γραμματέως ἡς ἐν Ρώμῃ πρεσβεῖται. Ἰδὲ τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ ἐν λόγῳ ὑπομνήματος :